

Lektionsplanering

Årskurs: Gymnasiet

Ämne: Historia 1a2

Tema: Upplysningen och revolutioner

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll

Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser i ett kronologiskt perspektiv som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och på könsmönster. Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter.

Betygskriterium (E)

Eleven kan översiktligt redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. Dessutom kan eleven översiktligt redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser. Eleven ger exempel på några enskilda personer och förklarar översiktligt deras betydelse för olika skeenden. Eleven ger enkla exempel på, och förklarar översiktligt, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden.

[Gy11, Historia 1a2]

Lärlädda instruktioner

1. Introduktion till upplysningen (10 min)

- Ge en översikt av vad upplysningen var och dess centrala idéer.
- Diskutera betydelsen av förnuft och vetenskap under denna tid.
- Presentera viktiga personer och deras bidrag, exempelvis Voltaire och Rousseau.
- Besvara eventuella frågor om upplysningens påverkan på samhället.

2. Revolutionernas påverkan (15 min)

- Identifiera och förklara de olika revolutionerna under upplysningstiden, såsom den amerikanska och franska revolutionen.
- Diskutera orsaker till dessa revolutioner och de ideologiska rötterna.

- Analysera hur dessa händelser formade moderna demokratier.
- Ta upp eventuella frågor från eleverna.

3. Gruppdiskussion (15 min)

- Dela in eleverna i grupper och ge dem olika frågor relaterade till upplysningen och revolutionerna.
- Låt grupperna diskutera och formulera sina åsikter kring dessa frågor.
- Grupperna presenterar sina tankar för klassen.
- Styr diskussionen och se till att alla röster hörs.

4. Sammanfattning och reflektionsavsnitt (10 min)

- Sammanfatta vad som har diskuterats i lektionen.
- Fråga eleverna vad de lärt sig och hur de ser på upplysningens betydelse idag.
- Ge tid för eleverna att ställa ytterligare frågor.
- Avsluta med en reflektion kring hur upplysningens idéer fortsätter att påverka samhället.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig i undervisningen. Försök se till att allt nedan tas upp på lektionen eller följs upp på andra sätt.

- **Upplysningens grundpelare.** Elevers förståelse av hur upplysningen förändrade människors syn på makt och kunskap. Reflektioner kring hur dessa idéer fortfarande är relevanta i dagens samhälle.
- **Källkritik och historisk förståelse.** Betydelsen av att använda källor kritiskt, och hur historia kan tolkas på olika sätt beroende av perspektiv och kontext.
- **Demokratiska värderingar.** Hur upplysningen bidrog till utvecklingen av demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter, och dess fortsatta påverkan på samtiden.
- **Kulturell påverkan.** Undersöka hur litteratur, filosofi och vetenskap under upplysningen formade en ny kulturell syn.
- **Revolutionernas betydelse.** Analys av hur amerikanska och franska revolutionerna förändrade politiska strukturer och idéer om medborgarskap och rättigheter.

Ordkollen

Ord

Förklaring

Etymologi

Upplysning	En kulturell och intellektuell rörelse under 1700-talet som förespråkade förnuft, vetenskap och individuella rättigheter.	Från franskans "Lumières" som betyder ljus.
Revolution	En snabb och grundläggande förändring i politiska eller sociala strukturer som ofta involverar våld.	Från latinets "revolutio" som betyder "återvända" eller "kasta om."
Källkritik	Metoder för att bedöma trovärdigheten hos källor, särskilt i historisk forskning.	Från kompositordet; "källa" och "kritik."

Diskussionsfrågor

- A. I vilken utsträckning tror ni att upplysningens idéer fortfarande är viktiga i dagens samhälle? Diskutera med exempel.
- B. Hur tror ni att världen skulle ha sett ut utan de revolutioner som skedde under upplysningen? Resonera kring möjliga alternativ.
- C. Vilka är de mest betydelsefulla värden som vi har ärvt från upplysningen, och hur uttrycks dessa idag?

Aktivitet

Eleverna delas in i grupper om 4-5 och får i uppdrag att skapa en kort presentation om en person från upplysningen eller en specifik revolution. De ska inkludera information om personens/konfliktens idéer, inflytande och relevans idag. Presentationerna kan vara i form av en affisch eller en digital presentation och presenteras för klassen.

Exit-ticket

Frågor	Svar
1. Vad var upplysningen?	En intellektuell rörelse som fokuserade på förnuft och vetenskap.
2. Nämn en viktig person under upplysningen.	Voltaire, som argumenterade för yttrandefrihet.
3. Vad kännetecknar en revolution?	En radikal förändring av politiska eller sociala strukturer.
4. Hur ledde upplysningen till demokratisering?	Genom att främja idéer om mänskliga rättigheter och individens värde.
5. Vad innebär källkritik?	Att bedöma trovärdigheten och relevansen av källor.

Hemuppgift

Eleverna ska skriva en kort uppsats (2-3 sidor, A4) där de diskuterar ett av de viktigaste idéerna som uppstod under upplysningen. Uppsatsen ska

inkluderar deras åsikter kring dess betydelse idag och hur den kan kopplas till nuvarande samhällsfrågor.

Citat

”Det är inte vad du kallar mig, utan vad jag kallar mig själv, som är viktigt.”
– *Rousseau*, 1762. Detta citat reflekterar upplysningens fokus på individens rätt att definiera sin egen identitet och verklighet, en viktig princip som fortsätter att resonera i dagens diskussioner om mänskliga rättigheter.

Uppföljning

Uppge ett av nyckelorden så utför jag det:

- □ Word – Skapar ett dokument.
- □ PPT – Skapar en PPT.
- ➡ Nästa – Tar fram ytterligare en lektion.
- □ Hemuppgift – Utvecklar en hemuppgift för lektionen.

Tags: [Gymnasiet](#), [Lektion](#)